

ALGUNES CONSIDERACIONS I APORTACIONS SOBRE EL TOPÒNIM ALCAMPELL

Josep A. CHAUVELL

Segons Joan Coromines, en el seu *Estudis de toponímia catalana*, i concretament en «Noms de la Catalunya Aragonesa», diu en relació al tema que ens ocupa: “El Campell, documentació antiga no n’hi ha, no consta en les «Rationes decimarum, en els índex del Liber feudorum» i en altres llistes més modernes. S’explica pel caràcter recent d’aquest poble, tot i que avui és un poble gran. Va ser agregat de Tamarit fins al segle passat: se sol·licità la separació al 1875 i no s’obtingué fins el 1931 (Madoz).

Etimologia.- Del català Campell, diminutiu de camp; la grafia oficial d’aspecte arabitant és arbitrària com són els casos del Torricó, el Far, el Coll, el Fou (escrits oficialment, Altorricon, Alfar, Alcoll, Alfou).

Tot i que Coromines atribueix poca antiguitat a Alcampell s’hi troben prou referències en documentació antiga. El Campell (així escrit) figura en bon grapat de textos medievals i junt amb el seu agregat Font d’Oïç consta en el *Libro del Monedaje de 1397*, on s’hi relaciona «els jurats de la dita vila amb carta pública, per la qual, appar del nombre dels dits morabatins», com també la curiositat d’observar-hi els nostres noms avantpassats. No hi falten els Arnaus, Peres, Beringuers, Jacmes o Joans, etc. i on els cognoms indiquen també la procedència de la nostra gent de llavors: Arnau de Fet, Ramon de Morella, Jacme de Morambell, etc...

Fins ací resultaria prou evident concloure que Alcampell és el camp, el camp petit, segons la llengua catalana; però si aprofundim en la investigació troben algunes llacunes en aquesta explicació. Aquestes incògnites o preguntes podrien ser:

a) Com pot ser Alcampell resposta a camp petit, quan el que tenim davant els nostres ulls és una plana immensa?

b) És que abans de la repoblació catalana no hi va haver cap població autòctona que hagués deixat el seu substrat en el topònim?

c) Des de quan Alcampell és un assentament humà?

Aquests interrogants tenen bona part de resposta en la investigació que ha dut a terme el professor de la Universitat d’Alacant Juan Luis Roman del Cerro. Aquest especialista en lingüística aporta llum sobre el cas que ens mou, tot i que la seua investigació se centra en «El desciframiento de la lengua ibérica en la ofrenda de los pueblos». El plom ibèric trobat l’any 1921 a la serreta d’Alcoi, província d’Alacant, és l’acta de

l'ofrena dels pobles contestans ibèrics, realitzada probablement a la deessa de la fertilitat. A partir del desxiframent de la planxeta de plom, el professor Román del Cerro arriba a conclusions ben interessants.

A nosaltres el que ens interessa és la coincidència de noms i d'accidents geogràfics. Sabut és la correspondència dels topònims amb la geografia dels voltants. Així tenim més d'un Baells, o Baell, o la Baells, que ve a ser interpretat com a «riu de la coma», o molts Arenys o Areny «arenal o arenals», etc... D'aquesta manera trobem que Campell correspon amb altres a la província d'Alacant. Amb la forma el Campello, Campellos, Campell, el Campell,... Román del Cerro analitza la geografia dels voltants d'aquests topònims, coincidint que tots, tots, són llocs plans al peu de serres més o menys grans.

Oh! descobriment, el nostre Alcampell és exactament això, un gran pla al peu d'una serralada. També són freqüents a la comarca els assentaments ibèrics com els Castellassos i d'altres. Quant a la interpretació del fonema del nostre topònim i dels altres Campells: força revelador!

En primer lloc el professor del Cerro pensa que front a la tradicional forma llatina *Campellus*: «camp petit», aquests topònims són anteriors i ens hem de remuntar a l'època ibèrica per explicar la seua etimologia.

Seria llarg d'explicar, però la segmentació morfològica que proposa Roman del Cerro és aquesta: KAN-BE-LAU, que traduït a paraules entenedores i llegit a l'inrevés, com és habitual en l'ibèric o el basc, seria una cosa així com «el pla sota la muntanya».

KAN: muntanya, serra, serralada.

BE: sota

LAU: pla

Així tindríem una resposta desvetlladora: Alcampell= El pla al peu de la serra.

Pel que fa al nom comú *Campus*, pareix ser que va ser assumit pel llatí provinent del substrat ibèric; per la qual cosa «KAN-BE-LAU» va esdevenir «Campellus», després «Campell», avui tenim «Alcampell», i que siga per a molts anys.

BIBLIOGRAFIA.

Joan Coromines: *Estudis de toponímia catalana*. Volum II. Ed.: Biblioteca Filològica Barcino.

Juan L. Román del Cerro: *El desciframiento de la lengua ibérica*. Ed.: Aguacilara.

Juan F. Utrilla Utrilla: *Libro del monedaje de 1397, zona del Cinca y de la Litera*. Col.: textos medievales 73. Zaragoza 1986